

Humus¹²³

Afdelingsblad IVN Maastricht

Voorjaar 2026

Beleef de natuur

Bestuur

Voorzitter

Harry Schouten - voorzitterivnmaastricht@gmail.com

Secretaris/ledenadministratie en vertrouwenspersoon v.d. afdeling

Carlo Poolen - 043-3626261 - ivn.maastricht@home.nl

Penningmeester

Gerard Hermkens - 06-53947730 - penningmeester.ivn.maastricht@gmail.com

Lid

Antonie de Beaumont - ivn.maastricht@home.nl

Coördinatoren werkgroepen

Werkgroep Publieksactiviteiten

Antonie de Beaumont - ivn.maastricht@home.nl

Werkgroep PR (Public Relations)

Chrit Merckelbagh - 043-3612892 - ivn.maastricht@home.nl

Werkgroep Jeugd - 'de Jekerdal-scharrelkids'

Vacature (voor inlichtingen: Carlo Poolen, ivn.maastricht@home.nl)

Werkgroep BOP (Beheer & Onderhoud Projecten)

Chris van den Ende - 06-33772656 - chris.vandenende53@gmail.com

Werkgroep Duurzaamheid

Jos Lemmens - 06-25203805 - ivn.maastricht@home.nl

Werkgroep Flora

Susanne Eussen - ivn.maastricht@home.nl

Werkgroep Natuurbeheer

Dirk van de Weijer - 043-3617900 - ivn.maastricht@home.nl

Werkgroep Vogels

Ronny Herberghs - wgv.maastricht@gmail.com

Werkgroep Wandelen met busvervoer

Gid van Schijndel - 06-21253047 - ivn.maastricht@home.nl

Secretariaat

Carlo Poolen - IVN Maastricht, Trichtervogdenstraat 70, 6223 CT Maastricht
043-362626 - ivn.maastricht@home.nl

Website: www.ivn.nl/maastricht

Humus¹²³

Afdelingsblad IVN Maastricht

Voorjaar 2026

Voorop staat . . .

...dat IVN Maastricht 55 jaar bestaat!

22 Maart 2026 bereiken wij een mooie mijlpaal...IVN Maastricht bestaat 55 jaar. Een puike prestatie voor een vereniging die zich met mens en natuur bezig houdt. Als vrijwilligersorganisatie proberen wij mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap door het organiseren van excursies, cursussen, lezingen, etc. We proberen bij te dragen aan een duurzame samenleving o.a. door het organiseren van een klimaatcafé en klimaatwandelingen.

55 Jaar IVN Maastricht vieren we bescheiden. We brengen deze Humus helemaal in kleur uit en op 22 maart gaan we langs onze Jubileumplek 'Eik en Beuk' op de flanken van de Sint-Pietersberg en brengen een toast uit op ons zelf....schouderklopje!

Van de redactie

Écht nodig!

Voor jullie ligt weer een nieuwe Humus. Nummer 123 alweer! Een reeks die onder de naam Nieuwsbrief begin jaren tachtig van de vorige eeuw het 'levenslicht' zag. Drie keer per jaar verschijnt de Humus, gevuld met mededelingen van het bestuur, toekomstige activiteiten, wetenswaardigheden van her en der. En omdat de werkgroepen trouw hun activiteiten in de Humus publiceren, is de Humus ook een soort geschiedschrijving over het wel en wee van IVN Maastricht. De Humus is ook het 'visitekaartje' van onze afdeling. Dat maakt de Humus een waardevol blad en ook het bestuur onderkent dit. Daarom moeten we er alles aan doen om de Humus te laten blijven bestaan.

Chrit heeft in de vorige Humus aangegeven dat hij per september 2025 zou stoppen en deze Humus zou dus door iemand anders gemaakt zijn. Maar dat is niet zo! Tot nu toe heeft zich niemand aangemeld om bij de werkgroep PR te komen en mee te helpen bij het maken van de Humus.

Om IVN Maastricht uit de brand te helpen heeft Chrit toegezegd de Humus in 2026 nog te maken. Vanaf november 2026 hebben we dus een nieuwe opmaker voor de Humus nodig. Dat geeft ons de tijd om iemand te vinden en de 'nieuwe' in te werken. Niet alleen het bestuur, maar ook alle andere leden spreken we aan: informeer bij familie, kennissen, vrienden, etc., geef ons een seintje en we gaan met haar/hem in gesprek. We hebben écht iemand nodig.

Geef je reactie door aan Chris van den Ende, chris.vandenende53@gmail.com

[Redactie]

Blijf op de hoogte van de activiteiten van IVN Maastricht via:

E-mail service - aanmelden bij Chrit Merckelbagh, werkgroep PR:
webmaster.maastricht@ivn.nl

Website - kijk hier voor het laatste nieuws: www.ivn.nl/maastricht

Humus nr. 124 komt uit begin mei 2026 en loopt tot half september 2026

Bestuursberichten

Het bestuur vergadert om de twee maanden, de tussenliggende maanden vergadert het bestuur samen met de coördinatoren van de werkgroepen. Onderstaand berichten we over de belangrijkste onderwerpen.

Nieuwe leden

In de afgelopen periode hebben we aanmeldingen ontvangen van: Alice Naber, Marloes Busio, Harrie Gillissen, Rudie Helmers, Peter de Jonge, Maarten Laeven, Ton Derks, Pedro Penders en Jean Pluis. Welkom bij IVN Maastricht.

Post

In dit overzicht vind je post die we in de afgelopen periode hebben ontvangen. Je kunt een poststuk opvragen bij de secretaris, Carlo Poolen.

IVN District Limburg: verslag districtsledenvergadering 26 juni

Miliefederatie: conceptstatuten en reglementen

IVN Regio Maas & Mergelland: verslag regiovergadering 11 september

IVN Eijsden: De Wissel, september 2025

IVN Regio Maas en Mergelland: verslag extra ledenraadpleging IVN Vijlen-Vaals
CNME: Jaarverslag 2024

Huisvesting

De Rink, het gebouw waar we sinds verleden jaar ons verenigingslokaal hebben, wordt flink verbouwd. De verbouwing is mooi op schema, de werkzaamheden zijn voor de kerst afgerond. Dan komt voor ons een nieuwe ruimte vrij. We verhuizen naar de begane grond, vlak bij de hoofdingang. We zijn makkelijker te vinden en bovendien kunnen we in de avonden gebruik maken van de huiskamer voor grote groepen.

Over de inrichting van de tuin wordt nog hard nagedacht. Wel wordt er een moestuin aangelegd, met behulp van leerlingen van de Terra Nigra school.

Jeugd

Enkele IVN-ers hebben afgesproken om weer activiteiten voor de jeugd te organiseren. We beginnen met activiteiten in de vakanties, te beginnen met een winterwandeling in de kerstvakantie. We hopen op die manier de jeugd beter te bereiken.

PR-Team

Om onze activiteiten onder de aandacht te brengen is goede pr nodig. Gelukkig hebben we een goed team dat iedere keer weer de Humus, Ratelaar en flyers verzorgt.

Door de vele IVN-activiteiten vragen we veel van het team. Daarom zoeken we versterking. Wie wil helpen en kan een taak binnen het team overnemen? Wij zorgen voor een goede begeleiding en ondersteuning. Laat het even weten via ivn.maastricht@home.nl.

IVN Maastricht 55 jaar

IVN Maastricht is opgericht op 22 maart 1971. In 2026 is onze vereniging dus 55 jaar oud. Dat vieren we met een jubileumwandeling op zondag 22 maart. We lopen langs onze jubileumplek 'Eik en Beuk' op de Sint-Pietersberg. Zie ook bladzijde 10.

Contributie 2026

IVN Maastricht kan de vele activiteiten organiseren dankzij de bijdrage van de leden. In januari 2026 halen we contributie op door middel van automatische incasso. Voor de leden die een abonnement op de Natuurgids hebben gaat er iets veranderen. Per 1 januari 2026 worden de abonnementsgelden verhoogd van € 22,- naar € 23,- per jaar. De verhoging heeft te maken met prijsstijgingen voor drukwerk en verzendkosten.

De jaarlijkse contributie voor IVN Maastricht in 2026 is als volgt:

€ 25,00 - Lid IVN Maastricht

€ 48,00 - Lid met abonnement op de Natuurgids

€ 73,00 - Lid met abonnement op de Natuurgids in België

€ 63,00 - Lid met abonnement op de Natuurgids in Duitsland

€ 5,00 - Huisgenootlid

€ 5,00 - Jeugdlid

€ 15,00 - Donateur

Carlo Poolen, secretaris

Modanne - Atelier
Kledingreparatie
Kledingontwerp
Workshops

Annette Pieters
Velijndonk 20
6218 GK
Maastricht

06-38207602 | modanne.atelier@gmail.com | www.modanne.nl

Agenda

Januari

zo	11	13.00	Nieuwjaarswandeling - de Rink
di	13	19.30	Lezing Uilen en roofvogels - de Rink
di	20	19.30	Cursus wintervogels - theorieles - de Rink
zo	20	09.00	Cursus wintervogels - excursie - plaats nog te bepalen
zo	25	09.30	Het Jekerrondje - start Statieplein Kanne

Februari

zo	1	09.30	Winterwandeling thema bomen
zo	8	09.30	Het Jekerrondje - start Statieplein Kanne
zo	22	09.30	Het Jekerrondje - start Statieplein Kanne

Maart

zo	8	09.30	Het Jekerrondje - start Statieplein Kanne
Ma	16	19.30	Klimaatcafé - de Rink
za	21		Klimaatwandeling
zo	22	09.30	Het Jekerrondje - start Statieplein Kanne
zo	22	13.00	Jubileumwandeling - start Bei dur Lei - ENCI-groeve

April

zo	5	09.30	Het Jekerrondje - start Statieplein Kanne
zo	12	09.30	Voorjaarswandeling thema bomen
zo	19	09.30	Het Jekerrondje - start Statieplein Kanne
zo	26	08.30	Wandeling met busvervoer - Ardennen

Mei

zo	3	09.30	Het Jekerrondje - start Statieplein Kanne
zo	10		Wandeling Land van Herve
zo	17	09.30	Het Jekerrondje - start Statieplein Kanne

Activiteiten

Van elke activiteit sturen we tijdig een flyer per e-mail naar onze leden en belangstellenden met de definitieve gegevens zoals vertrektijd, plaats, wel of niet aanmelden, etc.

Dit vind je ook op onze website: www.ivn.nl/maastricht.

Zondag 11 januari 2026 - Nieuwjaarswandeling

Traditioneel is de Nieuwjaarswandeling de start van het nieuwe activiteitenseizoen van IVN Maastricht met een toelichting van de voorzitter en een toast op het nieuwe jaar. Op 11 januari 2026 staat een ommetje van ongeveer 4 km vanuit de Rink op het programma. We lopen over de steilrand tussen Caberg en de Zuid-Willemsvaart. Dit opmerkelijke landschapselement is nog onbekend maar heeft een interessante geschiedenis en er is veel natuur te vinden. Start: 13.00 uur bij de Rink, Zoetmanstraat 75, 6217 NT Maastricht.

Ieder Jekerrondje is een bijzondere ervaring

Om de week, op zondagochtend, wandelen we met een gids van IVN Maastricht zo'n 1 ½ uur door de natuur in en rond het Jekerdal. Iedere wandeling, of Jekerrondje zoals we het noemen, is bijzonder omdat het altijd een expliciet onderwerp heeft. Als voorbeeld een kleine greep uit de thema's van 2025: Winterbloei – De Tiendeberg – Het blauw van de ENCI – Een mini oerwoud – Vogels in de Lente – De mooie meimaand – Kun je dat eten? – Als een vis in het water – Bloemen, wie houdt er niet van? – De Jeker en haar molens – Nieuw leven.

Voor 2026 staan weer 25 unieke Jekerrondjes in de planning, met het eerste rondje op zondag 25 januari. Verder op 8 en 22 februari, 8 en 22 maart, 5 en 19 april en 3

mei. De plek van vertrek en terugkomst is altijd het Statieplein in Kanne. Vertrek 09:30 uur. De wandeling gaat altijd door, ook bij slecht weer en deelname is kosteloos. Vooraf opgeven is niet nodig. Kennis van natuur ook niet. Genieten van de natuur, samen met andere natuurliefhebbers, is voldoende en na afloop is er gelegenheid om gezamenlijk koffie te drinken.

Het Jekerrondje verrijkt je zondag en jezelf. Dus aarzel niet en wandel mee.

Meer informatie staat in de flyers die volgen, maar je kunt ook contact opnemen met Hugo Bloksma, e-mail: hbloksma@xs4all.nl, tel. 06-53160247.

[Hugo Bloksma]

Zondag 1 februari - Winterwandeling

Seizoenswandelingen met als thema Bomen

Bomen zijn meer dan ooit belangrijk voor de mens, voor dieren en voor het milieu. In vier seizoenswandelingen nemen Kik Snoek en Irma Kokx de deelnemers mee op wandelingen waarin we bomen in alle vier de seizoenen volgen. In elke wandeling wordt aandacht besteed aan specifieke kenmerken waaraan bomen op dat moment herkend kunnen worden. We kijken naar inheemse bomen, maar ook naar exoten omdat die veel in parken zijn aangeplant. In de winterwandeling proberen we bomen te herkennen aan het silhouet, de stam en de knoppen.

Bij de wandeling in het voorjaar letten we op blad en bloei en sommige bomen hebben al zaad. Zeker bij de zomerwandeling zullen we zaad en vruchten zien en in de herfst gaan we de bomen bewonderen om hun herfstbladeren en herfstkleuren.

De wandelingen zijn op zondagmorgen 1 februari (winter) en 12 april (voorjaar). In juli of augustus volgt de zomerwandeling en in oktober de herfstwandeling. De wandelingen starten om 09.30 uur en duren tot ongeveer 11.30 uur. Plaats van vertrek wordt nog bekend gemaakt.

[Irma Kokx]

Zaterdag 21 maart - Klimaatwandeling

In het verlengde van het Klimaatcafé dat op maandag 16 maart zal plaatsvinden is er op zaterdag 21 maart een Klimaatwandeling waarbij in de wandeling aandacht zal worden gegeven aan het thema 'water'. Meer informatie volgt t.z.t. in de flyer.

Zondag 22 maart - IVN Maastricht 55 jaar!

In 2026 bestaat IVN Maastricht 55 jaar. Daarom gaan we een mooie wandeling 'Jaorgaank 55' maken over de Sint-Pietersberg. We brengen een bezoek aan onze jubileumplek 'Eik en Beuk' en sluiten af bij chalet 'Bie dur Lei' in de ENCI-groeve, waar we trakteren op een feestelijk drankje.

Vertrek is gepland om 13.00 uur bij chalet 'Bie dur Lei', de wandeling is bijna 6 km lang en aanmelden is niet nodig. Meer informatie volgt t.z.t. in de flyer.

Zondag 26 april - Ardennenwandeling Vielsalm - Stavelot

We herhalen een mooie wandeling uit 2010 vanuit Vielsalm (heksenstad) naar het mooie Stavelot. Meer informatie volgt t.z.t. in de flyer.

Zondag 10 mei - Lentewandeling

Door het groen golvende Land van Herve

Vanuit het lieflijke oude Stadje Soiron wandelen we door een open heuvelachtig landschap naar het natuurdomein Tribomont en de bronbeken van Fiérain. Soiron ligt 40 km ten zuiden van Maastricht. Het is een afwisselende route met weidse vergezichten. Onderweg wordt stilgestaan bij de geschiedenis van het landschap, het ontstaan van de bronwaterbeken, de prachtige voorjaarsbloei in een oud Eiken-Haagbeukenbos en de historische architectuur van Soiron.

We wandelen onder begeleiding van een IVN-natuurgids en nemen er ruim de tijd voor. Honden mogen mee, mits aangelijnd. Meer informatie volgt t.z.t. in de flyer. [Hugo Bloksma]

Zicht op Soiron

Cursussen & Lezingen

Dinsdag 13 januari - Lezing Europese roofvogels en uilen

Theo van de Mortel uit Someren-Eind is ornitholoog en natuurfotograaf, geboren in 1945 te Asten-Heusden en al zijn hele leven een vogel- en natuurman. Sinds 1970 is hij ornitholoog-gecertificeerd vogelringer van het Vogeltrekstation en het Nederlands Instituut voor Ecologie te Wageningen en medewerker van het SOVON-vogelonderzoek Nederland. Sinds 2006 fotografeert hij alles in de natuur waarbij hij veel bijzondere vogels voor zijn lens heeft gehad en daarvan 34 boeken heeft gemaakt. Door zijn prachtige foto's en een enorme kennis van vogels in de vrije natuur is hij een zeer gewaardeerde spreker bij vogelverenigingen in de regio.

Op 13 januari is Theo te gast bij IVN Maastricht en presenteert hij een fotoserie van Europese roofvogels en uilen. De circa 350 foto's zijn door hem zelf gemaakt en in de presentatie bespreekt Theo hoe deze zijn gemaakt en hoe de vogels leven in de natuur. De lezing is in de Rink, Zoetmanstraat 75, begint om 19.30 uur en duurt ongeveer anderhalf uur. Het is een lezing voor iedereen die van natuur en vogels houdt.

Wil je een indruk krijgen van Theo's werk, ga dan naar internet: www.theovandemortel2.nl, www.theovandemortel3.nl en www.theovandemortel5.nl.

[Ronny Herberghs]

Maandag 16 maart - Klimaatcafé

De eerste twee Klimaatcafés leverden interessante gesprekken op en dat zal wellicht ook het geval zijn over een thema dat in Zuid-Limburg een tijd terug zeer actueel was: water. In het kader van Wereldwaterdag op 22 maart 2026 zal het Klimaatcafé ruim aandacht geven aan het onderwerp water. Meer informatie volgt t.z.t. in de flyer.

Logboek Werkgroepen

Werkgroep Publieksactiviteiten

Diverse cursussen en educatieve activiteiten

Maandag 6 oktober - Het IVN Klimaatcafé

Samen in gesprek over het klimaat

Het IVN Klimaatcafé is een nieuwe activiteit van IVN Maastricht en is voortgekomen uit de klimaatcursus die in het voorjaar van 2025 door IVN Maastricht is gegeven. Op 6 oktober vond het eerste klimaatcafé plaats. Gerard Hermkens leidde als 'gastheer' het programma in en Ton van der Put gaf aan de hand van een mooie PowerPoint-presentatie een beeld van de historie, de huidige situatie en de mogelijke toekomst van diverse aspecten die met klimaat te maken hebben. Allerlei interessante plaatjes, grafieken en uitspraken passeerden de revue en niet onbelangrijk: steeds met vermelding van de bron. Ofschoon de bronnen allemaal gerenommeerde wetenschappers en instanties waren kun je daarover natuurlijk ook een 'boompje' over opzetten, maar dat houdt je altijd. En laat dát nou juist de bedoeling van het klimaatcafé zijn: op een gezellige en informele wijze met elkaar praten en discussiëren over klimaat. Tijdens de presentatie kwamen er goede vragen aan bod en in de pauze werd er tussen de cafébezoekers over diverse klimaatzaken op een prettige manier gediscussieerd.

Carlo Poolen en Janne Opmeer, duurzaamheidsadviseur bij IVN, gaven met hun kennis vaak een dankbare verduidelijking in de gesprekken die er gevoerd werden. Door onze persberichten had het café de aandacht getrokken van onder andere SDG House Maastricht want ik werd door hen geïnterviewd, met draaiende camera.

Met 14 bezoekers was het een zeer geslaagde avond, getuige de reacties die naderhand binnenkwamen.

[Chris van den Ende]

Maandag 10 november - Tweede Klimaatcafé

Over het eerste klimaatcafé op 6 oktober waren de aanwezigen na afloop tevreden. Het tweede klimaatcafé op 10 november leverde vele geïnteresseerde vragen en opmerkingen op en daarmee werd het doel van het café bereikt: mensen op een ongedwongen manier onderling laten praten en discussiëren over het klimaat. Het klimaatonderwerp van 10 november was 'Hoe is de situatie in Maastricht, hoe groen is Maastricht en wat is de gemeentelijke toekomstvisie?'

Na een PowerPoint-presentatie van Ton van der Put over allerlei klimaatgerelateerde onderwerpen in Nederland en Maastricht werd het stokje overgedragen aan Berto Aussems. Berto is gepassioneerd over het voedselpark ter hoogte van de Cabergerweg, achter Fort Willem. Aan de hand van foto's nam hij iedereen mee in de ontwikkeling van het park. Samen met nog enkele anderen heeft hij kunnen bewerkstelligen dat het terrein een mooie, natuurrijke bestemming kreeg. 'Maar je moet wel een lange adem hebben' zei hij na afloop.

Na Berto Aussems kregen de aanwezigen een mooie presentatie van twee bestuursleden van Samen Groener Maastricht Noordwest: Igo Gorissen en Louise van Bronswijk. Waar vroeger onder andere de voetbalvelden van RKVCL lagen ligt een park met een enorme oppervlakte, het Viegenpark. Samen met buurtbewoners wordt die oppervlakte stukje voor stukje natuur-inclusiever gemaakt en daar komt een hoop bij kijken. Plannen en ambities zijn er volop, variërend van meer bomen planten die insecten aantrekken tot het verbeteren van het hondenlosloopegebied. Beide presentaties werden met applaus gewaardeerd.

Gerard sloot de avond af met de aankondiging dat iedereen van harte welkom is om op 15 november aan de klimaatwandeling in de buurt mee te doen.

Het klimaatcafé, een interessante ontmoetingsplaats.

[Chris van den Ende]

Excursies

Dinsdag 12 augustus - Perseïden of Vallende Sterren

Bij de start om 22.00 uur op de parkeerplaats onder de brug in Kanne stonden 62 deelnemers klaar. Ongeveer de helft uit Vlaanderen en de helft uit Maastricht e.o. We liepen langs de Jeker tot het punt waar deze onder het Albertkanaal doorgaat. Daar zagen diverse deelnemers de eerste vallende ster. We liepen daarna via een omweg naar Villa Castrum. Onderweg werd het langzaam donker. Op een stuk grasland naast een gemaaid akker hielden we even halt om op ons gemak te speuren naar vallende sterren en zagen we de maan opkomen boven het bos. Tineke de Beaumont gaf op diverse plekken duidelijke uitleg over het ontstaan van vallende sterren en de sterrenhemel. Ze duidde verschillende sterrenbeelden aan en legde uit hoe je aan de hand van de poolster je richting kunt bepalen. We liepen daarna over een bospad verder naar de Villa om vanuit de tuin en de boomgaard verder te

kijken naar de sterren en te genieten van de stilte. De meeste deelnemers hebben tenminste één, maar vaak meer vallende sterren kunnen waarnemen. Of de wensen die je volgens een oud gebruik mag doen ook uitkomen, daar is geen garantie voor. [Antonie de Beaumont]

Zaterdag 23 augustus - Nachtvlindertelling

Ook dit jaar deed de Vlinderstichting een oproep om op 23 of 24 augustus de nachtvlinders te tellen. Samen met de studiegroep vlinders van het NHGL organiseerde IVN Maastricht ook dit jaar de telling op het plateau achter het fort van de Sint-Pietersberg. Ondanks de op zich goede weersomstandigheden waren er dit jaar duidelijk minder vlinders te bewonderen. In totaal 50 verschillende soorten en van veel soorten meerdere exemplaren. Marcel Prick registreerde ze allemaal en gaf ook bij diverse vlinders toelichting. In totaal deden er 15 personen mee.

[Antonie de Beaumont]

29, 30 en 31 augustus - Nacht van de vleermuis

Op vrijdagavond 29 augustus rond de klok van 20.00 uur verzamelden de deelnemers aan deze vleermuisexcursie zich bij het 'hoofdgebouw met de klok' van de voormalige Tapijnkazerne. De weersverwachtingen waren goed en er zou geen neerslag zijn. Met een groep van 10 personen was er een mix van personen die onbekend waren met vleermuizen, beroepsmatig betrokken bij mitigerende maatregelen en een groeve-eigenaar die bekend was met wintermonitoring van vleermuizen. Na een korte uitleg over de werking van Batdetectoren, werden er 5 uitgereikt om zelf te bedienen. Meteen meldden zich de vleermuizen al jagend rond de hoofden van deze deelnemers. Tijdens het wandelen werd er bij waarnemingen van deze vleermuizen stilgestaan en geluisterd naar de geluiden en ritmes die deze specifieke soorten ten gehore brachten. Tevens bespraken we ook de verschillende manieren van de vliegbewegingen die iedere soort weer op zijn eigen wijze ten toon spreidt.

Vele vragen werden uitgebreid beantwoord door Ger en door de interactie met de deelnemers zijn heel veel facetten van dit wonderlijke vliegende zoogdier ruim aan

Rond 20.35 uur de eerste vleermuisen gespot

Internationaal gezelschap

bod gekomen. De wandeling werd rond 22.00 uur beëindigd op het punt waar we ook waren vertrokken. Aan elke deelnemer is als aandenken de Zoekkaart van de 5 meest bekende vleermuissoorten uitgereikt, samen met de poster met alle bekende soorten van noordwest Europa.

Met behulp van Batlogger zijn tijdens de gehele route opnamen gemaakt van:
Pipistrellus Pipistrellus 318 / Pipistrellus Spec. 1 / Pipistrellus Nat 1
Myotis spec. 21 / Nyctalus spec. 3 / Plecotus spec. 2.

Uitleg van de zoekkaart na afloop van de excursie 29 augustus

Op zondagavond 31 augustus, rond de klok van 20.00 uur, verzamelen zich 8 deelnemers bij de ingang van de voormalige Tapijnkazerne. De weersverwachting voor vanavond voorspelt wéér regen; nu eerder op de avond, rond 21.30 u. Dit keer zijn twee mensen aanwezig waar afgelopen maand in en rond hun woning vleermuizen zijn aangetroffen. Ook een collega-natuurgids uit het Mergelland is aanwezig om vleermuizen te spotten. Verder bestaat de groep uit een docent biologie van het Maastricht Science Programme van de Universiteit Maastricht en betrokken bij het project Natuurgluren in het gebied van de Tapijn. Zij had 4 studenten uitgenodigd en waren reeds in het bezit van een Batdetector, de Petterson P100. De beloofde regen kwam op ons neder rond 21.15 uur. Ondertussen hadden we gespot met de Batlogger; Pipistrellus Pipistrellus 232/ Pipistrellus Spec. 15/ Myotis myst1/ Myotis daub 22/ Myotis spec. 29/ Nyctalus spec. 1 / Plecotus spec. 5.

Al met al was het een weekend met veel interactie tussen de deelnemers en veel jagende vleermuizen die de Nacht van de Vleermuis 2025 bij alle deelnemers van de excursie een positieve ervaring opleverden. Ik kijk uit naar de Nacht van de Vleermuis 2026 die ook in het laatste weekend van augustus wordt georganiseerd in samenwerking met IVN Maastricht.

[Ger Beckers, natuurgids Vleermuizen IVN Maastricht]

Zaterdag 25 oktober - Nacht van de Nacht

Samen maken we de nacht weer donker

De Nacht van de Nacht is een landelijke campagne om aandacht te vragen voor lichtvervuiling en het belang van duisternis voor mens en natuur. Met name rond de steden wordt het nooit meer donker. Veel planten en dieren hebben er last van, maar ook de mens raakt ontregeld. Wij doen mee met een wandeltocht over de Sint-Pietersberg op zaterdag 25 oktober.

Mooi dat we toestemming van Natuurmonumenten hebben gekregen om over de berg te lopen.

Het weer is slecht, net voor zeven uur trekt een flinke regenbui over Maastricht. Toch staan twaalf mensen bij het startpunt. Een vrijwilliger van Natuurmonumenten en een gezin met twee kinderen lopen mee. Ook sluit een journalist van de kinderkrant Jong043 aan. We klimmen omhoog richting Fort Sint-Pieter. Daar hebben we een mooi overzicht over Maastricht en zien honderden lampen branden. Wel zijn enkele kerken vanavond niet verlicht. De zon gaat net onder en we zien een streepje avondrood. We lopen verder langs de westrand. In het Jekerdal is nauwelijks een lichtje te zien, een scherp contrast met de stad. Bij de Oehoevallei breekt de hemel open en genieten we van een mooie sterrenhemel. Dan lopen we naar het uitzichtpunt bij de ENCI-groeve. Voor iedereen is het een unieke ervaring om in het donker op het uitzichtpunt te staan en over een volledig duistere groeve te kijken.

De tocht gaat verder richting Slavante. We duiken het bos in en ervaren het lopen in het donker zonder licht. Het is verbazend wat je allemaal ziet als je ogen aan het donker zijn gewend. Aan het einde zijn trappen en dan gaan toch maar de lampen aan om valpartijen te vermijden. Vanaf Slavante gaat de tocht richting de kerk van Sint-Pieter-boven. Onderweg horen we luid en duidelijk een Bosuil roepen. Na de kerk gaat het bergopwaarts terug naar het startpunt. Om 21.00 uur sluiten we de wandeling af. Er is onderweg geen druppel regen gevallen.

Graag wil ik Natuurmonumenten bedanken die deze unieke ervaring mogelijk heeft gemaakt.

[Carlo Poolen]

Nacht van de Nacht, Jong043

Op 25 oktober wandelde een groepje mensen onder leiding van Carlo over de Sint-Pieterberg; niet overdag maar in het pikkedonker want het was immers Nacht van de Nacht. Een journalist van de kinderkrant Jong043 liep ook mee en enkele dagen na de wandeling ontving Carlo een artikel dat naderhand (op 4 december) in Jong043 is geplaatst (zie volgende pagina).

Fantastische samenwerking tussen ons IVN en Jong043, samenwerking tussen oud en jong.

Licht in Maastricht.

IN HET DONKER

Sterrenbeeld de Grote Beer.

Olav in het donker met een lampje op zijn hoofd.
(foto: Olav familie)

MAASTRICHT — Olav (9) ging mee op een wandeling in het donker op de Sint-Pietersberg. Met IVN wilde met de wandeling laten zien hoe licht het eigenlijk is in Maastricht en omgeving. TEKST EN FOTO'S: KIMME SCHEMELA

Olav: 'Ik vind het wel een beetje spannend om straks helemaal in het donker te lopen. Ik heb dat nog niet zo vaak gedaan.'

Auto's botsen

Olav: 'Ik vind dat er best veel licht is in Maastricht. Ik denk ook niet dat we helemaal zonder lampen kunnen als het donker is. Ik denk dat auto's dan op elkaar zouden botsen. Fietsers kunnen niet goed meer zien waar de stoeprand is. Dat is gevaarlijk.'

Windmolens en kerken

Olav: 'Ik kijk over Maastricht als we op de Pietersberg staan. Ik zie overal veel lichten. Ver weg kan ik de lichten van de windmolens in België zien. In het centrum zie ik de kerken van Maastricht. Ik zie ook heel goed het verschil tussen hoe licht de stad is en hoe donker het gebied buiten de stad is.'

Minder sterren

Olav: 'Er is 's nachts zoveel licht in Nederland dat het vervuiling wordt. Dat heet lichtvervuiling. Het betekent dat er zoveel licht is dat de sterren steeds minder goed te zien zijn.' Als er helemaal geen lichten zouden zijn, kun je in Nederland ongeveer 3.000 sterren zien. Met alle lichten zijn het er ongeveer 600.

Rondjes vliegen

Olav: 'De maan en de sterren zijn belangrijk voor veel dieren. Zij gebruiken de maan en de sterren bijvoorbeeld om de goede kant op te vliegen. Als er veel licht is, weten ze niet meer waar ze heen moeten vliegen.' Sommige nachtvinders vliegen met hun rug naar het licht. Als dat licht een lamp is, kijken ze rondjes

om de lamp vliegen. Ze vinden dan geen eten. In plaats daarvan worden ze heel roe. Ze worden dan sneller opgegeten door andere dieren.

Grote Beer

Olav: 'Ik kan vanavond sommige sterren goed zien. Veel sterren horen bij een sterrenbeeld. Dat zijn vormen waarvan de hoeken worden gevormd door sterren. Ik zie bijvoorbeeld de Grote Beer. Dat sterrenbeeld ziet eruit als een stoel. Ik zie ook Cassiopeia. Dat sterrenbeeld ziet eruit als een omgekeerde W.'

Een donkere trap

Olav: 'We lopen verder over de Sint-Pietersberg. We gaan een trap af die heel donker is. Mijn moeder heeft een rood lampje. Dat geeft een beetje licht. Ik heb het eigenlijk niet nodig. Ik voel elke keer met mijn hak de rand van een traptree. Dan kant ik mijn voet langs de rand naar beneden glijden. Ik weet zo precies of ik niet per ongeluk twee treden neem. Ik vind lopen in het donker minder spannend dan ik dacht.'

Carlo van IVN:

'Dieren hebben het meeste last van felwitte lampen. Er komen daarom steeds vaker rode of oranje lampen. Daar vliegen de dieren niet op af.'

Zondag 2 november – Jekerrondje

foto: marijke slot

15 november - Klimaatwandeling verbindt buurt en natuur

In Caberg vond op zaterdag 15 november een inspirerende klimaatwandeling plaats, georganiseerd in het kader van de klimaatweek.

Samen met Berto Aussems liepen we vanaf de Rink naar het Voedselpark Caberg en het Viegenpark in Maastricht Noordwest. We trokken samen met een aantal deelnemers van het klimaatcafé (10 november) door de wijk Caberg om te ontdekken hoe meer groen, schaduw en fijne verblijfsplekken kunnen bijdragen aan een klimaatvriendelijke en leefbare buurt.

In het Voedselpark Caberg vertelde Berto over de ontwikkeling van dat park. Buurtbewoners kunnen er verpozen en de natuur kan zijn gang gaan. Op de voormalige akker is in het voorjaar van 2023 een groot aantal bomen geplant en ook werd er door CNME een bijenhotspot aangelegd. Door de variatie in begroeiing wordt het terrein nu interessant voor insecten, zoogdieren en vogels.

In het Viegenpark werd door vrijwilligers van de initiatiefgroep SamenGroener Maastricht Noordwest uitgelegd dat buurtgroen steeds belangrijker wordt. *"Meer groen betekent minder hitte, meer biodiversiteit en vooral meer verbinding tussen mensen"*, aldus een van de vrijwilligers.

Deelnemers reageerden enthousiast: *"Ik kijk nu heel anders naar mijn eigen straat. Kleine aanpassingen kunnen echt verschil maken"* zei een deelnemer na afloop. Een andere deelnemer vulde aan: *"Elke vierkante meter groen helpt. Het gaat niet alleen om planten, maar om mensen die de wijk samen mooier maken. Je ziet ineens wat er allemaal mogelijk is als je samenwerkt"*.

De wandeling maakte duidelijk hoe groen - als schaduwplek, rustpunt of ontmoetingsruimte - een grote impact heeft op welzijn en leefbaarheid. Deelnemers gingen naar huis met nieuwe ideeën én de motivatie om samen te bouwen aan een groener Nederland.

[Ton van der Put]

foto's boven: Voedselpark Caberg - foto beneden: Vliegenpark

_Werkgroep BOP

Bandkeramiekers, merci

Onze werkgroep liep er op 17 juli tegenaan dat de locatie 'Bandkeramiekers' keurig was gemaaid zonder dat de werkgroep daar weet van had en eigenlijk voor nop naar die locatie was gegaan om te gaan maaien. Uit contacten met het Limburgs Landschap bleek dat hun aannemer het terrein gemaaid had. Verder bleek dat het kennelijk gemakkelijker was als niet IVN Maastricht maar betreffende aannemer het terrein zou onderhouden. De werkgroep heeft in prettig overleg met het Limburgs Landschap afgesproken dat zij het terrein niet meer zal onderhouden. Het was leuk om te doen en we hebben er leuke herinneringen aan overgehouden. Bandkeramiekers, merci. [Chris van den Ende]

_Werkgroep Duurzaamheid

Omgevingsvisie 2040

De Gemeente Maastricht is in 2023/25 bezig geweest met het opstellen van een nieuwe omgevingsvisie, de Omgevingsvisie 2040. Een omgevingsvisie beschrijft wat de plannen - die in de 'stadsvisie' staan - betekenen voor de inrichting van Maastricht, bijvoorbeeld waar nieuwe huizen te bouwen, waar nog plek is voor bedrijven of meer groen in de wijken, etc. Via buurtbijeenkomsten en gesprekken met maatschappelijke organisaties konden burgers in Maastricht hier ook over meedenken. Ook IVN Maastricht heeft hieraan bijgedragen, altijd vanuit een visie waarin (stads-)natuur centraal staat.

Wij (Gid van Schijndel, Marc van Bilsen & Jos Lemmens) hebben het voorontwerp van de Omgevingsvisie 2040 geanalyseerd en een tweetal gesprekken met de gemeente gevoerd. Wij hebben onze conclusies en adviezen ook schriftelijk aan de gemeente medegedeeld, recentelijk nog een brief aan het college van B&W gestuurd en onze visie ook nog eens ingebracht tijdens de 'stadsronde' in de gemeenteraad. In een omgevingsvisie wordt nog niet diep ingegaan op de uitvoering van alle plannen. Het is dan ook begrijpelijk dat deze nieuwe omgevingsvisie vaak in globale of richtinggevende termen spreekt. Maar wij hebben toch geprobeerd om onze adviezen zo concreet mogelijk te maken. Daarbij was het belangrijk om eerst helder te hebben waar we het over hebben. Want 'groen' kan van alles betekenen, maar is het dan meteen '(stads-)natuur', of is het alleen maar decoratief? Wij hebben onze adviezen gebaseerd op:

Stadsnatuurvisie Maastricht; 'de stad heeft goud in handen'. In 2018 nog enthousiast omarmd door de gemeenteraad, maar nog zonder concreet vervolg.

Het 'Basiskwaliteit Natuur' (BKN)-systeem: een door de rijksoverheid ondersteund kader dat de minimale voorwaarden beschrijft voor een gezonde, veerkrachtige

natuur, - ook in het stedelijk gebied - en helpt om natuur structureel in plannen en beleid op te nemen.

De belangrijkste aspecten van onze adviezen zijn als volgt:

Maastrichts Natuur Netwerk (MNN). Een groen-blauw netwerk dat aansluit bij het landschap en de cultuurhistorie van de stad. Het buitengebied wordt hierin ook expliciet meegenomen.

Stadsnatuur wordt een integraal onderdeel van alle ruimtelijke plannen. Stadsnatuur gaat voldoen aan de minimale vereisten van het Basiskwaliteit Natuur (BKN)-systeem. Een BKN-monitoringssysteem wordt ingericht.

Er komt een 'permanent uitnodigend beleid' m.b.t. stadsnatuur. Dit voorziet in co-creatie met burgers, verenigingen, bedrijven en initiatieven.

Dit alles onder regie van een stadsecoloog (beleidsmedewerker), die stadsnatuur en stadsbeleid verbindt, maar ook mensen enthousiast maakt, burgerinitiatieven aanwakkert en co-producties met 'groene' organisaties initieert.

Het spreekt vanzelf dat IVN Maastricht graag een rol speelt in de verdere uitwerking van de plannen. Wat dat betreft is het dan ook positief dat in een van de twee uitvoeringsprogramma's die al aangekondigd staan in de omgevingsvisie, expliciet aandacht wordt besteed aan het buitengebied en de groen-blauwe dooradering.

Wordt vervolgd.

[Jos Lemmens]

Werkgroep Flora

Zaterdag 2 augustus - Mechelse Heide

We kwamen bij elkaar op de parkeerplaats bij de Mechelse Heide in Maasmechelen. Drie man sterk gingen we eigenwijs de heide op. Eigenwijs, omdat de man van de uitspanning beweerde dat we enkele weken te vroeg waren voor de heide. Hij had natuurlijk wel een beetje gelijk, maar de bloei van de heide was toch echt al begonnen, ook al misten we inderdaad de grote paarse vlakken.

Waar ik deze ochtend vooral van bewust raakte, is dat de heide niet één plant is, maar dat er héél veel verschillende soorten zijn. Natuurlijk kende ik de Heide en de Dopheide, maar er is nog zoveel meer. En de heide heet officieel Struikheide en dan waren daar nog de Dopheide, maar ook de Calinaheidesoort. Ook de Calinaheide had ik al eerder gezien, maar me nooit ten volle gerealiseerd dat het één van de vele heidesoorten was. Ik besloot voortaan het begrip heide wat breder te bekijken.

Maar op deze schrale grond zagen wij ook nogal wat planten, die we in de directe omgeving van Maastricht niet zo vaak tegenkomen: Valse Salie, Dicht Havikskruid, Schapenzuring, Pijlbrem om maar eens wat te noemen.

De regen besloot onze tocht wat vroeger dan normaal te beëindigen, maar voor ons kon dat de pret niet drukken. Het was gewoon weer een heel leerzame ochtend.

[Josee Brouwers]

Woensdag 20 augustus - de Lage Weerd Maastricht

We lopen deze woensdag voor het laatst door het veld in de avond. Het zal volgende keer te vroeg donker zijn, om het nog zinvol te laten verlopen. Dan wordt het binnen determineren.

We komen meteen al Pastinaak tegen. Het is altijd interessant om in het wild eetbare groentes aan te treffen. Het ziet er natuurlijk ook niet uit zoals in de winkel, maar daarom is het juist zo leuk om het aan te treffen, wetend dat je dit kunt eten en er lekkere recepten mee kunt maken. Over lekker eten gesproken: de bramen zijn nu ook zo goed als rijp en de echte donkeren smaken lekker zoet. Daarna vinden we Kompasla waarbij het blad gedraaid op steel zit. Ook al ziet deze plant er heel anders uit dan onze sla, het is wel degelijk een voorloper van onze huidige sla en daarom zeker in onze keuken te gebruiken. Ook de Wilde marjolein (Oregano) die er staat is natuurlijk bij Italiaanse gerechten verrukkelijk. En vergeet niet dat ook Brandnetel goed te eten is, als een soort spinazie en dat het nog gezond is ook. Wist je trouwens dat de mannetjes en vrouwtjes uit elkaar te houden zijn door de zaadsierten te bekijken? De mannetjes hangen naar beneden en de vrouwelijke zaadsierten staan omhoog, klaar om van het mannetje te ontvangen.

We komen het Boerenwormkruid tegen, dat gebruikt wordt in de katholieke kerk als bescherming tegen gevaar. Eén keer per jaar wordt er een zorgvuldig boeketje kruiden samengesteld uit: 2 granen, 2 geneeskrachtige kruiden, 1 Walnootblad en 2 composieten. Die worden dan op zondag aan de kerkgangers aangeboden om huis en gezin tegen gevaar te beschermen. Het is een oude traditie waar vooral in de dorpen, nog altijd aan wordt vastgehouden.

De planten en kruiden uit de natuur spelen in het leven van de mens een grote rol. Ze hebben allemaal een andere rol te vervullen. Heermoes bijvoorbeeld werd en wordt gebruikt om zwakke planten van mineralen te voorzien. Koken in water en dan het afgekoelde water bij de betreffende plant gieten. Je zult zien dat de plant ervan opknapt.

De paarse en de witte Vlinderstruiken die hier zijn neergezet zijn behoorlijk uitgedund. In de beginperiode was het hier een zee van paars en wit waar je vaak met je hoofd niet eens bovenuit kwam. Nu moet je goed rondkijken om ze nog aan te wijzen. De gemeente heeft besloten om deze plant in te perken.

Zo lopen we door de avond, ons verbazend over de vele functies van gewone planten in het leven van de mensen, als we dan toch opeens een zeldzame plant zien staan: Witte rubinia. Dat geeft weer een bijzonder gevoel dat deze plant ook hier werkt aan zijn voortbestaan.

Vroeger dan normaal moeten wij onze zinvolle avond beëindigen. Het wordt te donker. Maar opgewekt gaan we huiswaarts. Wat ben ik toch weer blij dat ik ook vanavond weer heb meegelopen!

[Josee Brouwers]

Over de plannen van de werkgroep Flora

Deze keer hebben we door omstandigheden niet veel verslagen over onze bijeenkomsten. Meestal hebben we juist heel veel te vertellen over onze bijeenkomsten, maar dit geeft mij nu de mogelijkheid om in de Humus iets te schrijven over wat we gaan doen.

We zijn actief op de eerste zaterdag en de derde woensdagavond van de maand. We hebben leuke plannen voor komend jaar en dat wil ik graag met jullie delen. Er is altijd plek voor mensen die nieuwsgierig zijn om eens te beleven hoe de Florawerkgroep de inheemse planten bestudeert. We gaan in de komende periode op de zaterdagen langs natuurgebieden in en rondom Maastricht, waarvan waarnemingen bekend zijn uit eind 19e eeuw. We gaan dan kijken welke planten er nu staan en of er in de tussenliggende periode van eind 19e eeuw tot nu andere planten hebben gestaan. We kunnen ons bij gebleken verschillen afvragen of dit komt door klimaatverandering of omdat de biotoop veranderd is. Maar er kunnen ook andere redenen zijn. Het betreft een project en de werkgroep Flora verheugt zich erop om eraan deel te nemen. Het is ontstaan vanuit een samenwerking met Han Hoogma waarbij de Kring van Herboristen wil meelopen en daarnaast willen we kijken of floraliefhebbers van andere IVN-afdelingen zoals Eijsden, Meersen of IVN Heuvelland mee willen doen. Het wordt een jaar van samen planten bestuderen en leren kennen, natuurbeleving en nieuwsgierigheid naar het verleden en elkaars interesses.

[Susanne Eussen]

Werkgroep Natuurbeheer

Zaterdag 23 augustus - Boomgaard Mientje

Voor de 2e maal gewerkt in deze prachtige boomgaard. Zoals jullie vast gelezen hebben genoten we de vorige maand van de pruimen en nu krijgen de pruimenbomen een snoeibeurt omdat ze de vorige keer nog vol hingen. Pruimenbomen groeien alle kanten op en vaak breken takken onder het gewicht van het fruit. Je mag ze ook niet te fors snoeien omdat ze daarop reageren met groei en dan schiet je nog niks op. Totaal 7 personen.

Zaterdag 6 september - Bloesemweide Amby

Veel appelbomen hangen nog vol fruit, het is ook een geweldig jaar voor het fruit. Alle seizoenen waren perfect voor het hele proces van bloesem naar vrucht. Omdat er onder het gewicht van het fruit veel gebroken takken zijn, snoeien we die er allereerst uit. Daarna komen de waterloten aan de beurt. Verder snoeien we vruchtdragende bomen niet. De bomen die geoogst zijn, kunnen wel gesnoeid worden; dit is juist het beste moment.

Totaal 15 personen: 9 personen uit Amby en 6 personen van IVN.

Zaterdag 11 oktober - 3de keer naar de boomgaard van Mientje

We zouden eigenlijk met snoeigroep 'de Brindil' gaan snoeien, maar door onvoorziene omstandigheden zegde deze snoeigroep op het laatste moment af. Gelukkig waren we nog niet bij Mientje klaar en hebben we snel omgeschakeld naar haar boomgaard. De oude kersenbomen achter in de wei hebben we allemaal nagezien. En ook de kersenboom, geplant ter ere van de man van Mientje werd gesnoeid. De boom had 3 toppen en het was niet gemakkelijk de juiste harttak te kiezen omdat ze allemaal een verkeerde kant op groeide. Maar in goed overleg zijn we tot de beste keuze gekomen. Mientje was heel blij dat de hele gaard weer was nagezien.

Zaterdag 1 november - Boomgaard Waardhoff, Mesch

Om het jaar gaan we naar het landgoed van Johan Stoffer. Daar is al vele jaren, elke dinsdag, IVN Eijsden actief en wij vinden het belangrijk te zien wat zij allemaal realiseren op dit immens grote terrein. Er staan heel veel fruitbomen met achterstallig onderhoud.

1 November was een droge ochtend met daarna heel slecht weer voorspeld. Ondanks dat hebben we met onze snoeigroep en een zeer ervaren snoeier 4 fruitbomen gesnoeid voordat de hemelpoorten opengingen. We hebben meteen afgesproken om de week erop weer te komen.

Totaal 20 personen: 15 personen uit de buurt en 5 personen van IVN.

Zaterdag 8 november - Boomgaard Waardhoff, Mesch

Dit keer hebben we ons in 2 groepjes opgesplitst en hebben we de enorme boomgaard rond het huis gesnoeid. Het was leuk om met andere mensen met ervaring te werken. Ze hebben weer een andere kijk op snoeien en kunnen ook verrassende keuzes maken die voor ons weer leerzaam zijn.

Het was een prachtige novemberdag op een enorm mooie locatie.

Totaal 15 personen: 10 personen uit de buurt en 5 personen van IVN.

[Dirk van de Weijer]

Werkgroep Vogels

Zondag 31 augustus - Hoeve Caestert*

Op zondag 31 augustus verzamelden we ons met elf vogelaars op de parkeerplaats in Kanne, net over de grens bij Maastricht. Het was een zonnige nazomerdag en de groep bestond uit vertrouwde gezichten, maar ook uit enkele nieuwe leden die we met plezier mochten verwelkomen. Vanaf de parkeerplaats liepen we al struinend door het afwisselende landschap richting Hoeve Caestert. De route voerde ons langs een mozaïek van bosranden, open struwelen en kleinschalige landbouwpercelen, een typisch Zuid-Limburgs grenslandschap. Kanne zelf staat bekend om zijn kalkrijke ondergrond, grottenstelsels en de nabijheid van het natuurgebied Sint-Pietersberg, een gebied dat rijk is aan flora en fauna.

Onderweg kwamen we tal van vogelsoorten tegen. In de bosranden lieten Koolmees, Pimpelmees, Winterkoning en Tjiftjaf zich horen, terwijl in het open terrein de Geelgors, Spreeuw en Houtduif goed te zien waren. Bij de struwelen ontdekten we een Gaai, en in de lucht cirkelde een Buizerd. Een Blauwe reiger en een Aalscholver kwamen nog langsgesvlogen.

Opvallend moment was de waarneming van een Torenavalk-vrouwtje, dat met een prooi stevig in de poten overvloog. Het onderscheid met het mannetje werd mooi besproken: de vrouwtjes hebben een bruine rug en kop, terwijl mannetjes een grijze tot zwarte kop laten zien.

Bijzonder leerzaam was de ontmoeting met een gids van Natuurpunt, die ons attent maakte op een snel voorbijschietende Boomvalk. Op onze vraag hoe hij dit zo snel herkende, legde hij uit dat het silhouet van een Boomvalk doet denken aan een Gierzwaluw: sikkelvormige vleugels en een snelle, wendbare vlucht. Een mooi praktijkvoorbeeld van hoe vorm en gedrag net zo belangrijk zijn als kleur bij het herkennen van vogels.

Hoeve Caestert

De wandeling leidde ons naar de historische Hoeve Caestert, een indrukwekkende vierkanthoeve die teruggaat tot de 17e eeuw. De hoeve ligt op het Plateau van Caestert en maakte eeuwenlang deel uit van de landbouwactiviteiten in dit grensgebied. Tegenwoordig is de omgeving bekend om haar landschappelijke en natuurwaarden. Het plateau vormt bovendien een belangrijk overgangsgebied tussen Vlaanderen, Wallonië en Nederland, wat het een bijzondere plek maakt om natuur en cultuurgeschiedenis samen te beleven.

Afsluiting

Na de wandeling keerden we terug naar Kanne, waar we samen afsloten met een welverdiende kop koffie. Voor sommigen ging dit vergezeld met een stuk Limburgse

vlaai, anderen kozen voor een hartige lunch. De sfeer was gemoedelijk en de excursie werd al snel betiteld als geslaagd: een fijne combinatie van natuurbeleving, nieuwe ontmoetingen en boeiende vogelwaarnemingen.

[Ronny Herberghs]

* Hoeve Caestert heet nu Villa Castrum (redactie)

Zondag 26 oktober - Excursie Dilsen-Stokkem

Op zondag 26 oktober vond onze maandelijkse excursie plaats. Deze keer trokken we naar Dilsen-Stokkem, gelegen in het hart van het Rivierenpark Maasvallei. Dit unieke, grensoverschrijdende natuurgebied strekt zich uit langs de Maas en bestaat uit een afwisselend landschap van uiterwaarden, grindplassen, struingebieden en oobossen – een waar paradijs voor talloze vogelsoorten.

Tijdens onze wandeling konden we dan ook volop genieten van de rijke vogelwereld. Onder de watervogels die we spotten bevonden zich onder andere Dodaars, Kuifeend, Smient, Zaagbekken, Wintertaling en Watersnip. Wat ik persoonlijk bijzonder interessant vond, waren de Koolganzen. Ik had altijd gedacht dat het de Grauwe gans was, maar de Koolgans is te herkennen aan de donkere strepen op de buik en de mooie witte ring rond de snavel; een verrassend leerzaam moment!

De dagen voorafgaand aan de excursie waren echter onrustig, met storm Benjamin die flink huishield. Op vrijdag heb ik nog overleg gehad met enkele vogelvrienden of we de uitstap niet beter zouden afzeggen. Uiteindelijk besloten we de weersverwachting goed in de gaten te houden. Gelukkig bleek dat een goede keuze: het weer klaarde op en we konden zelfs genieten van een klein zonnetje – een super ochtend!

Aan het einde van de excursie sloten we af met een heerlijke kop koffie in het bezoekerscentrum, waar we nog even gezellig konden napraten. Naast de eerdergenoemde watervogels hebben we ook nog soorten als IJsvogel, Groene specht, Bonte specht, Graspieper en Witte kwikstaart kunnen waarnemen, naast nog vele andere soorten. Het was opnieuw een geslaagde excursie vol natuur, ontspanning en fijne momenten in goed gezelschap.

[Ronny Herberghs]

Dodaars en aanvliegende Koolganzen. Foto's Francien Everard

Zondag 16 november - Extra excursie

Op zondag 16 november zijn we met de vogelwerkgroep IVN Maastricht naar de Ardennen afgereisd om de Notenkraaker en Kruisbek te kunnen spotten (andere vogels zijn zeker welkom). We waren met 15 personen ter plaatse, 2 leden van de vogelwerkgroep Meerssen, 9 van de vogelwerkgroep Maastricht en 4 van de vogelwerkgroep Eijsden. We hadden er allemaal zin in. We zijn om 07.30 uur uit Maastricht vertrokken met 3 auto's met in totaal 10 personen en zijn rond 8:40 uur gearriveerd in het gehucht Logbiérme in de Ardennen. Daar aangekomen zijn nog 4 leden van Eijsden en 1 lid van Maastricht op eigen vervoer aangekomen.

Vanuit het gehuchtje Logbiérme zijn we vervolgens gaan lopen door de omliggende velden en bossen met onze oren gespitst en ogen geopend om de Notenkraaker en de Kruisbek te kunnen spotten. Maar helaas zat het weer niet zo mee, het was mistig in de dalen en rond 10.30 uur begon het zelfs licht te regenen. Of dit de reden is dat de vogels niet in actie waren? Geen idee. Op een gegeven moment hebben enigen van ons een Notenkraaker zien overvliegen. Helaas geen foto van kunnen maken want het ging allemaal zo snel. We hebben wel Goudhaantjes, Appelvink en Kuifmezen mogen spotten.

Rond 12.30 uur waren we terug bij onze auto's. Eenieder vond het een mooie wandeling maar we waren allemaal een beetje teleurgesteld dat we niet de vogels hebben kunnen spotten waarvoor we naar de Ardennen waren afgereisd. Helaas geen Notenkraaker of Kruisbek op de foto.

Zo zie je maar dat de natuur zich niet laat sturen. Volgend jaar nieuwe ronden, nieuwe kansen en is de planning om in de maanden september/ oktober te gaan als de Notenkraaker zijn wintervoorraad aan noten aan het verzamelen en verstoppert is. Hopelijk hebben we dan meer succes.

Als laatste heb ik thuis toch nog een foto kunnen maken van een Notenkraaker...

[Harrie Gilissen]

Foto's Harrie Gilissen

Van her en der

Interessante boeken

Het staat geschreven in Maastricht

poëzie en (andere bijzondere) teksten in de Maastrichtse (semi-) openbare ruimte

Auteur: Peter Pluymen - Prijs: 29,90

'Het staat geschreven in Maastricht' bevat zo'n kleine 900 jaar Maastrichtse poëziegeschiedenis, gerekend vanaf het

(vermoedelijke) jaar waarin de oudste dichtregels, aangetroffen in de Maastrichtse (semi-) openbare ruimte, zijn geschreven. Het meerjarig onderzoek dat hieraan voorafging, leverde 104 gedichten op en nog eens 29 bijzondere teksten/tekstdelen, aangetroffen op de negen aanwezige kerkhoven.

Ook het gedicht dat op de trap naar de jubileumplek 'Eik en Beuk' van IVN

Maastricht staat en geschreven is door Chrit Merckelbagh, is in het boek opgenomen (zie ook foto op achterpagina). Een hele eer!

In het boek wordt uitgebreid stilgestaan bij het ontstaan van de jubileumplek, IVN Maastricht, Jac. P. Thijsse en de totstandkoming van het gedicht:

*tussen eik en beuk
dwalen ogen als vogels
vrij over Jeker en dal
blijf nog even wijlen
straks kan later nog*

Citaat uit het boek:

Zijn (Chrit) uitleg over het resultaat:

"Natuurlijk heb ik teruggегrepen op het gegeven 'Eik en Beuk' van Jac. P. Thijsse, zoals we dat een plek hebben gegeven op de flank van de Sint-Pietersberg. Maar ik heb ook de gemoedstoestand willen verwoorden van iemand die zich op die plaats bevindt en daar - volkomen ontspannen en in alle rust - geniet van de aanwezige natuur en het schitterende uitzicht over het Jekerdal.

Meester in het paradijs

Jac. P. Thijsse en het landschap

Auteur: Dik van der Meulen* - Uitgeverij Querido - Prijs: € 34,99

Tachtig jaar geleden overleed Jac. P. Thijsse (1865-1945). Als oprichter van Natuurmonumenten en schrijver van

twintig Verkadealbums wist hij miljoenen lezers enthousiast te maken voor de natuur. Zonder Thijsse had Nederland er anders uitgezien.

'Meester in het paradijs' gaat over het leven van een man die naast zijn drukke baan als schoolmeester onvermoeibaar streed voor het behoud van de natuur. Voor Thijsse was alles natuur: de bossen, de duinen, de moerassen en de heide, maar ook de perkjes en parken in de stad en, bovenal, het boerenland. Nergens kwam zijn paradijs zo tot bloei als in de weiden.

Tegelijk gaat dit boek over de huidige staat van Thijsse's natuur. Hoe is het nu gesteld met het landschap waarvoor hij zo hartstochtelijk heeft gestreden? Dik van der Meulen laat zien dat Thijsse's denkbeelden onverminderd actueel zijn.

**Dik van der Meulen schrijft over uiteenlopende onderwerpen. Voor zijn biografie van Multatuli ontving hij in 2003*

de AKO Literatuurprijs. Zijn biografie van koning Willem III kreeg in 2014 de Libris Geschiedenis Prijs. Zijn boek 'De kinderen van de nacht. Over wolven en mensen' werd bekroond met de Jan Wolkers Prijs 2017.

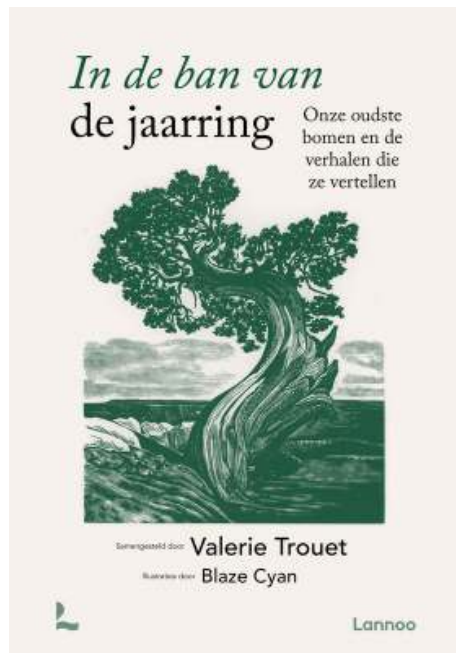
In de ban van de jaarring

Onze oudste bomen en de verhalen die ze vertellen

Auteur Valerie Trouet* - Uitgeverij Lannoo
- Prijs € 24,99

"Bomen hebben een geheugen. Ze bewaren de geschiedenis, en ze vertellen altijd de waarheid" Valerie Trouet

Een boom vertelt meer dan je denkt. Samen met wetenschappers van over de hele wereld neemt Valerie Trouet je in dit prachtig geïllustreerde boek mee op een fascinerende reis door de tijd aan de hand van jaarringen. Ze ontrafelen de

verhalen van tien bijzondere oerbomen, van de reuzensequoia in Californië en de kauriboom in Nieuw-Zeeland tot de oeroude zomereik in West-Europa.

Elke boom vertelt over het klimaat waarin hij groeide, de natuurrampen die hij overleefde en de mensen waarmee hij eeuwenlang in wisselwerking leefde.

In dit boek brengen elf topwetenschappers een ode aan de kracht, wijsheid en veerkracht van bomen. Ze vertellen niet alleen hun eigen verhalen, maar tonen je ook wat bomen ons vertellen over het verleden, het heden en de toekomst van onze aarde.

**Valerie Trouet bestudeert al meer dan twintig jaar de klimaatverandering aan de hand van jaarringen in bomen. Ze schreef eerder de bestseller 'Wat bomen ons vertellen', die bekroond werd met de Jan Wolkersprijs voor beste natuurboek.*

Ook interessant...

Land van ons

Nee, dit is geen nieuwe politieke partij, maar een burgercoöperatie die namens tienduizenden deelnemers landbouwgrond koopt en verpacht aan biologische boeren, met als motto: Draag bij aan herstel van landschap en biodiversiteit. In vijf jaar tijd is al 350 ha boerenland in eigendom verworven. Voor €30,- per jaar kun je meedoen en ben je eigenaar van een stuk grond.

Uit de folder:

Neem land in eigen hand!

Er zijn steeds minder soorten planten en dieren. In steden en ook op het platteland. Daar kunnen wij burgers wat aan doen!

Help mee om de biodiversiteit en het landschap te herstellen.

Ons idee is simpel en iedereen kan meedoen. Je legt geld in en wordt deelnemer in onze burgercoöperatie, die gerund wordt door vrijwilligers. Met het ingelegde geld koopt de coöperatie grond aan, die daarna voor natuurvriendelijke biologische landbouw wordt gebruikt. Zo werken we samen aan een boerenland vol leven.

Meer informatie vind je op de website: www.landvanons.nl

Je kunt ook producten van de eigen akkers kopen via de webshop: www.shop.landvanons.nl

LOCotuin in Maastricht

Zelfoogst akker voor lokale en eerlijke groente in Maastricht.

In Oud-Caberg liggen de LOCotuin Maastricht. Als je wilt bijdragen aan een groenere toekomst én genieten van lokaal en verantwoord verbouwde groenten, kun je lid worden en oogsten in de mooie tuin in Oud-Caberg aan de rand van het Lanakerveld, vlakbij de Poshoof. Als lid betaal je jaarlijks € 12,50 contributie en éénmalig een basisinleg

van € 100,-. Als lid kun je ongeveer 30 weken per jaar zelf verse groente oogsten. Je kunt zelf ook meehelpen als hulptuinder. Ervaring is niet nodig, want

er zijn drie ervaren tuinders die het hele proces begeleiden.

Kijk voor meer informatie op www.locotuinen.nl

Blijf op de hoogte van de activiteiten van IVN Maastricht via:

E-mail service - aanmelden bij Chrit Merckelbagh, werkgroep PR:
webmaster.maastricht@ivn.nl

Website - kijk hier voor het laatste nieuws: www.ivn.nl/maastricht

Humus nr. 124 komt uit begin mei 2026 en loopt tot half september 2026

Dankwoord aan fondsen voor financiële ondersteuning

Natuurgidsenopleiding 2023-2025

Trots wil ik vermelden dat IVN Regio Maas & Mergelland onder leiding van IVN Maastricht deze opleiding gedegen en verantwoord heeft kunnen afsluiten. In Zuid-Limburg zijn we in 2025 18 enthousiaste IVN-natuurgidsen rijker. Mede, dankzij de financiële bijdragen van:

Fonds van de stichting Boeken voor Mensen

Elisabeth Strouven Fonds

Nationaal Fonds NME (Natuur- en milieueducatie)

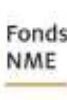
Rotary Maastricht

IVN District Limburg

IVN Regiofondsen

Hartelijk dank voor het vertrouwen in de inzet en competentie van de IVN-vrijwilligers van het opleidingsteam, gemandateerd door de IVN-afdelingsbesturen vertegenwoordigd in de regio Maas en Mergelland.

Marieke Smits, Voorzitter NGO-team

Nieuwe opleiding !

Landschapsgidsenopleiding IVN Regio Maas & Mergelland

De opleiding start op dinsdagavond 3 februari 2026

- 12 dinsdagavonden. 19.30-21.30 uur. Theorie, soms ook praktische oefeningen. Locatie IVN-Home Valkenburg, Oud-Valkenburg 1, 6305 AA Schin op Geul
- 12 zaterdagochtenden. 09.30-12.30 uur. Praktijk. Buiten op diverse locaties in Zuid-Limburg (koppeling theorie en praktijk, gidsvaardigheden).

Kosten

- € 300,- inclusief mooie opleidingsmap
- IVN-lidmaatschap (minimaal 2 jaar) bij een zelfgekozen afdeling.

Meer informatie

- Jeanne Boosten - 0499-45769365 of kijk op www.ivn.nl/maastricht

Beste leden van IVN Maastricht

Sinds de ledenvergadering van maart jl. ben ik voorzitter van IVN Maastricht. In de vorige Humus heb ik u al verteld over mijn ontdekkingen in de eerste 100 dagen. Wat gebeurt er veel bij IVN Maastricht. En nog steeds ben ik niet uitgekeken.

Recent is het klimaatcafé gestart. Twee bijeenkomsten die steeds beter bezocht werden. Enthousiaste en deskundige sprekers, gevolgd door een discussie met betrokken IVN-leden. Ik zou zeggen: kom ook eens kijken. De volgende bijeenkomsten kunt u vinden in de agenda in deze Humus of op internet.

Een paar dagen geleden was ik bij een presentatie over broedvogels in Nederweert. Geweldig mooie foto's. Maar ook gegevens over hoe de natuur verandert. Vogelsoorten komen in dit gebied en andere lijken weer te vertrekken. Een dynamisch gebeuren. Leerzame bijeenkomst, georganiseerd door onze vogelwerkgroep.

Ook de ontwikkeling van ons nieuw verblijf in de Rink gaat voorspoedig. Rond kerstmis is de verbouwing klaar en kunnen we onze nieuwe ruimte op de begane grond, grenzend aan de tuin, betrekken. Kom kijken, bijvoorbeeld bij onze nieuwjaars-bijeenkomst begin januari.

Alle leden krijgen regelmatig mooie flyers via de mail met aankondigingen van activiteiten, zoals het Jekerrondje op zondagochtend. Enthousiaste gidsen leiden ons dan door de omgeving van Kanne, door het dal van de Jeker. Aanmelden hoeft niet. Deze mooie flyers worden gemaakt door Chrit Merckelbagh. Chapeau. Helaas gaat Chrit op termijn stoppen met deze belangrijke activiteit. Wie wil helpen?

Kortom, een actieve vereniging met veel activiteiten. Laat u niet weerhouden en doe mee.

Een vriendelijke natuurgroet,
Harry Schouten.

Lid worden?

Draag je IVN een warm hart toe of wil je zelf actief meedoen in een van de werkgroepen? Geef je dan op als lid en sluit aan bij de afdeling Maastricht:

- 1) via de website: www.ivn.nl/maastricht onder de knop 'Lid worden'
- 2) via Carlo Poolen: telefoon 043-3626261 of per e-mail: ivn.maastricht@home.n

Kosten (per jaar) IVN-lidmaatschap

_IVN-lid (en aangesloten bij afdeling Maastricht) = € 25,- *

_Huisgenoot-lid = € 5,-

_Jeugdlid (tot 18 jaar en aangesloten bij afdeling Maastricht) = € 5,-*

**inclusief afdelingsblad Humus (3x per jaar, gedrukt of digitaal, nieuwsbrief de Ratelaar (onregelmatig, digitaal), tijdschrift Mens en Natuur (4x per jaar, gedrukt), korting op onze cursussen en workshops en 10% korting in de IVN-webshop (behalve boeken).*

Donateur worden?

Wil je geen lid van onze vereniging zijn, maar ons wel financieel steunen? Dat kan! Geef je op via het aanmeldformulier op onze website onder de knop 'Lid worden'. Je ontvangt dan 3x per jaar ons afdelingsblad 'Humus'. Je hebt geen stemrecht en je krijgt geen korting op IVN-cursussen en andere IVN-activiteiten.

Abonnement tijdschrift de Natuurgids

De Natuurgids beschrijft de rijke wereld van natuur, milieu en heem in Limburg. In elk nummer o.a. wandelroutes met kaartje. Zie ook www.denatuurgids.nl
Een abonnement op de Natuurgids is voor IVN-leden extra voordelig. Voor 8 nummers per jaar betaal je slechts € 23,-. Opgeven via het aanmeldformulier 'Lid worden' op de website.

Adverteren in Humus

De kosten voor 1 jaar (3 nummers) adverteren bedragen:

¼ pagina € 25,-; ½ pagina € 50,-; 1 pagina € 75,- (in zwart/wit)

Kopij voor Humus 124 (verschijnt begin mei 2026)

Aanleveren uiterlijk maandag 6 april 2026 bij Chris van den Ende,
e-mail: chris.vandenende53@gmail.com

Redactie Humus: Chrit Merckelbagh, Chris van den Ende, Irma Kokx.

Afdelingsblad Humus verschijnt 3x per jaar.

